

IZPITNE TEME ZA SLOVENŠČINO NA POKLICNI MATURI

KNJIŽEVNOST

Literarna teorija (besedna umetnost, umetnostno in neumetnostno besedilo, literarne vede, jezik in slog v književnosti, zvrsti in vrste)

Biblija (nastanek, sestava, kulturni in literarni pomen)

Prilika o izgubljenem sinu (prilika, sporočilo, jezik)

Antična književnost (časovna umestitev, svet ljudi, bogov in polbogov)

Homer, Odiseja (mit o trojanski vojni, ep, epska širina, okvirna pripoved)

Sofoklej, Kralj Ojdip (tebanski mit, tragičnost, načelo trojne enotnosti, analitična drama, antično gledališče)

Srednjeveška književnost (kulturnozgodovinski oris obdobja)

Brižinski spomeniki (zgradba in kulturnozgodovinski pomen, pisava, jezik); Pridiga o grehu in pokori (pridiga, zgledi)

Renesansa (zgodovinske in kulturnozgodovinske značilnosti časa)

Shakespeare, Romeo in Julija (sintetična drama, osebe, tragičnost, renesančno gledališče)

Slovenska reformacija, protireformacija in barok (zgodovinske in kulturne okoliščine, literarni in nacionalno-kulturni pomen)

Primož Trubar, Proti zidavi cerkva (pridiga, protestantske ideje, jezik)

Janez Svetokriški, Na noviga lejta dan (pridiga, zgled, baročni slog)

Razsvetljenstvo na Slovenskem (razsvetljenske ideje, pomen razsvetljenstva)

Anton Tomaž Linhart, Ta veseli dan ali Matiček se ženi (razsvetljenske ideje, komedija, vrsta komike)

Evropska in slovenska romantika (značilnosti obdobja, družbeni in kulturnozgodovinski okvir, predstavniki)

France Prešeren, Sonetni venec – 1., 7., 8., 15. sonet (zgradba Sonetnega venca, motivi, teme, oblika, magistrale in akrostih)

France Prešeren, Zdravljica (narodna in politična ideja, oblika)

France Prešeren, Krst pri Savici (zgradba, teme, ideje, tercina, stanca)

Evropski realizem in naturalizem (družbeni in kulturnozgodovinski okvir, predstavniki)

Dostojevski, Zločin in kazen (psihološki realizem, oznaka glavne osebe, ideji)

Ibsen, Nora (tezna drama, analitična tehnika, realizem in simbolizem)

Slovenski realizem/med romantiko in realizmom (značilnosti obdobja, družbeni in literarnozgodovinski okvir, predstavniki, smeri)

Simon Jenko, Tilka (novela, značajevka/obraz, oznaka osebe)

Anton Aškerc, Mejnik (balada, epske in dramske prvine, monolog, dialog)

Ivan Tavčar, Visoška kronika (kronika, sintetična in analitična zgradba, realistične in romantične prvine)

Evropska nova romantika/moderna (zgodovinski okvir, literarne smeri in predstavniki)

Wilde, Saloma (poetična drama, motivi, dramski konflikt)

Slovenska nova romantika/moderna (družbeni in kulturnozgodovinski okvir, predstavniki in sopotniki, smeri)

Dragotin Kette, Na trgu (tema, podoknica, zvočni učinki, pesniški jezik)

Ivan Cankar, Martin Kačur (zgradba, tema, osebe, sporočilo)

Ivan Cankar, Hlapci (tema, zunanji in notranji konflikt, tragičnost, satira)

Ivan Cankar, Kostanj posebne sorte (črtica, motiv, simboli, sporočilo)

Svetovna književnost pred 2. svetovno vojno (nove književne smeri v 20. stoletju)

Kafka, Preobrazba (tematika, ideje, groteska)

Slovenska književnost pred 2. svetovno vojno (družbeni in kulturnozgodovinski okvir, literarne smeri, predstavniki)

Srečko Kosovel, Ekstaza smrti (ekspresionizem, sporočilo, slog)

Srečko Kosovel, Kons 5 (konstruktivizem, moderna lirika)

Ivan Pregelj, Matkova Tina (ekspresionistične prvine, prostor, čas, sporočilo)

Slavko Grum, Dogodek v mestu Gogi (sinhrono dogajanje, ekspresionistične prvine, groteskne prvine, sporočilo)

Prežihov Voranc, Samorastniki **ali** Boj na požiralniku (socialni realizem, sporočilo, epske in dramske prvine)

Karel Destovnik – Kajuh, Bosa pojdiva (lirika upora, ponavljanje, nasprotje)

Svetovna književnost po 2. svetovni vojni (družbeni in socialnozgodovinski okvir, literarne smeri, predstavniki)

Camus, Tujec (eksistencializem in filozofija absurda, moderni roman, tok zavesti)

Slovenska književnost po 2. svetovni vojni (značilnosti literarnih smeri, povezave s predvojno književnostjo)

Kajetan Kovič, Južni otok (tema, metafore, oblika)

Dane Zajc, Črni deček (absurd, simboli, oblika)

Gregor Strniša, Večerna pravljica (naslov, podobe, groteskne prvine)

Ciril Kosmač, Tantadruj (okvirna pripoved, osrednja tema, osebe, realistične in fantastične prvine)

Vitomil Zupan, Menuet za kitaro (vojni roman, zgradba, modernistični pripovedni postopki)

Drago Jančar, Veliki briljantni valček (prostor in čas, osebe, groteskne prvine)

JEZIK IN SPOROČANJE

Kandidat/ka razčlenjuje brano oz. poslušano besedilo, tako da:

določi okoliščine nastanka besedila;

prepozna temo (morebitne podteme), namen in bistvene podatke besedila ter razmerje med njimi;

določi vrsto besedila, zvrst in način razvijanja teme;

ugotovi vlogo nebesednih spremljevalcev pisanja oz. govorjenja, vrednoti njihovo ustreznost;

prepozna socialno zvrst, presodi okoliščine za rabo socialne zvrsti;

razloži besede in besedne zveze, predstavi pomene večpomenskih besed;

poišče sopomenke, protipomenke, nadpomenke, podpomenke in blizuzvočnice, besede iz iste besedne družine ali tematskega polja;

poišče prevzeto besedo in jo zamenja z domačo ustreznico;

poišče frazeme (stalne besedne zveze) in jih zamenja s prostimi besednimi zvezami;

poišče slogovno zaznamovane besede in navede slogovno nezaznamovane ustreznice;

znajde se v slovarskem sestavku SSKJ, v Slovenskem pravopisu, Velikem slovarju tujk in Slovenskem etimološkem slovarju;

ugotovi pomensko in slovnično povezanost povedi med seboj ter prepozna, kako je izražena;

ugotovi število povedi v besedilu, določi število stavkov v povedi in razmerje med njimi;

določi stavčne člene in njihove dele v enostavčni povedi;

prepozna stavčno sestavo povedi, določi osnovni in dopolnjevalni stavek, vrsto priredja in vrsto odvisnika;

tvori priredno in podredno zložene povedi;

razširi enostavčno poved v večstavčno oziroma strne večstavčno v enostavčno;

pretvori premi govor v odvisnega in obratno;

besedo uvrsti v besedno vrsto in utemelji svojo odločitev;

določi slovnične lastnosti pregibnih besednih vrst;

določi izgovor zapisane besede;

poišče tvorjenke, določi besedotvorno vrsto in skladijsko podstavo;

ugotovi pravilnost zapisa lastnega/občnega imena;

prepozna pravilnost zapisa velike začetnice in ločil, pisanja skupaj/narazen.

Bere neumetnostno besedilo: intervju, novico, poročilo, predstavitev osebe, oceno/kritiko, komentar, reportažo, poljudnoznanstveni članek, predstavitev kraja, predstavitev postopka, opis naprave, vabilo, zahvalo, opravičilo, življenjepis, zapisnik, obvestilo, besedilo ekonomske ali politične propagande.

Tvori besedilo: uradne dopise - zahvalo, opravičilo, vabilo, prošnjo, prijavo, pritožbo, novico, poročilo, komentar, javno obvestilo, predstavitev osebe, intervju, predstavitev predmeta, predstavitev postopka.

LITERATURA: Na pragu besedila 1-4, Svet književnosti 1-4, Besede 1-5, Mlada obzorja 1-5, Književnost na poklicni maturi, lastni zapiski ...